28 ՆՃԻ ՄԷՆԷ Ն. 4974 ✠ 1911 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 21/4 ՀՈԿՏ. ՉԱՐՇԷՆԳԻՀ 21 ԻԹԼՈՒԼ 1327 ✠ 11 ՇԷՎՎԱԼ ✠ 1329

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽԹԱՐ

30 ԲԱՐԷ

30 ԲԱՐԷ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65 Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱԳՈՆԷ ԾԻՐԱԳՈՒԱՐԸ		Սեպտեմբերի 6	այլոց
Իսթանպոլ իլին	Դրուս	60	35
Թուրքիա իլին	»	85	45
Մէմալիքի էճնէպիյէ իլին	Ֆրանգ	20	10

ՉԱՐՇԷՆԳԻՀ մէ ՀՈՒՄԱՆ ԻՐԹԻՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՏԸ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իրանաթ իլին այրընա բազարլըգ :
Թապ իթիլէմեէն մէքեաթիպ իեատէ օղուսնամազ :

مجموعة اخبار
مك اوغلى تقسيم جاده‌سى نومرو ٦٥

ՀԷՄԱԹԸՄԸՁ ԹԱՐԱՓԸՆՏԱՆ ՊԱՊԸ ԱԼԻՅԷ ԹԱԳԻՄ ԳԵԼԸՆԱՆ

ՄԱՀՁԷՐԻՆ ՍՈՒՐԷԹԻ ՏԻՐ

Ասլիէ մէ Մէզահիպ նէզարէթը նէլիլէսինէ,

Մաարուզը չաքիրանէմիզ տիր.

Ճէմաաթըմըզճա ինթիխապ օլունուպ, հիւքիւմէթը Սէնիյէճ մէմուրիյէթի թաստիգը ալիյէ իգթիրան իթմիշ օլան Բաթրիգ մէ Կաթողիկոսը լահզգ Թերզեան Պօղոս էֆ., իպթիտա մէմուրիյէթինտէն պէրու Ֆէրամիյնի միւնիֆէ մէ Պէրէվանը ալիյէ ահքեամը ճէլիլէսի խիլաֆընա, մէ 21 Շապան 1305 մէ 20 Նիսան 1304 թ. ռիխիյլէ նէզարէթը ճէլիլէլերի մագամը ալիսինտէն Բաթրիգխանէմիզէ վիրուտ իտէն թէզքիրէի ալիյէ իլէ իրատէի օէնիէյէ իգթիրան իյլէտիկի թէպլիզ պույրուլան մէվատը էասիէյէ մէ Ղրամնամէյի տախիլի միւնասէրիճանը մէ ճէմաաթըմըզդա պախշ օլունան միւասատաթ մէ իմթիհաճաթա քիւլլէն մուզայիր պիր խաթը հարէքէթէ թէմաեիւլ մէ թէվէսսիւլ իլէ, ճէմաաթըմըզդն հուզուզ մէ մէնաֆիի հաեաթիէսինի մահվ, մէ հաթթա հուզուրը հիւքիւմէթէ վազիյէթը զանունիյէմիզի իիլալ իտէրճէսինէ իյգա մէ իրատ իյլէտիկի էֆալ՝ ու ագվալը ուսուլ էֆրատը ճէմաաթը սան տէրէճէ մուզպիր մէ միւթէսսիր իյլէմիշ տիր։ Պունլարը պաշըճալարը պէր մէճիը գիյր եէկեան եէկեան արզ մէ պէեան օլունուր. չէօյլէ քի,

Էվվէլա. Նէզարէթը ճէլիլէլերինէ պէր մէճիը մաարուզ թէպլիզ օլունան իրատէի սէնիյէ մէնթուգ մէ մէալուլինճէ ալէլ իթլագ էմվալ մէ էմլաքը ճէմաաթ՝ գավանինը տէվլէթէ մէ ուսուլը գատիմէսինէ թէվֆիգէն իտարէ օլունուպ, ուսուլ ճէմաաթը իեանէսիյլէ վիճուտէ կէլմիշ մէ եախսա էֆրատը ճէմաաթ թարաֆընտան թէպէրբիւէն ճէմաաթա մէ եախսա Բաթրիգլիկէ իհտա օլունմուշ օլան պիլճիւմլէ էմվալ մէ էմլաքն իտարէսի միւնֆէրիտէն պիր շախսա իհալէ գելընմըշ օլսա պիլէ, էմլաքը ճէմաաթտան մաատուտ օլաճաղընա մէ էրպապը խայրաթը նիյէթ մէ մագսէտի խիլաֆընտա հարէքէթ օլունմամագ շարթընը թահթը թէֆթիշ մէ թէէմինէ պուլունտըրըլաճաղընա կէօրէ, միւնթէխապ մէքիլլէրինտէն միթլշէքքիւլ հէյէթին թահթը թէֆթիշ մէ միւրագապէսինէ պուլունմասը թապիի մէ զարուրի օլտուղը հալտէ, բաթրիկի միշարիլէյհ չու հազրը թէֆթիշ մէ նէզարէթի աչրգաան աչրզա բէտտ իյլէմիշ տիր։

Սանիէն. Բաթրիկի միշարիլէյհ մէքիլի սէրբիսգօրսս Ճամճեան էֆ.յէ իրսա իյլէտիկի իքի գրթա մէքթուպ իլէ պիր գրթա թահրիրաթը ուսումիյէտ մէ թապու նէշր իյլէտիկի բէսայիլէտ, ճէմաաթճա ալէլ ուսուլ ինթիխապ օլունուպ, հաթթա քէնտիսինի իմթիֆագը արա իլէ Բաթրիգլիք մագամընա ինթիխապ իթմիշ օլան մէ հատտը զամինէ հիւքիւմէթը Սէնիյէճէ մուսատտաղ պուլունան մէճլիսին հիւվիյէթ մէ մէվճուտիյէթինի քիւլլէն ինքեար մէ պիլճիւմլէ ազասընը սըգիաթ մէ հայսիյէթը բուհանիյէսիյլէ նագապիլը թէէլիֆ էլֆազը զայրը միւնասիպ իլէ թահգիրէ թասատտի իթմիշ տիր։

Սալիսէն. Պիլճիւմլէ Մէրքասալըգլարտա պուլունան բիսգօրսլարտան միւթէշէքքիլ Սինօդ մէճլիսի, մին էլ գատիմ ճարի օլան ուսուլը մէրիյէի նիզամիյէ թէվֆիգէն, Բաթրիգլիք մագամընընը մէրքէզի պուլունան բայիթախթը Սալթանաթը Սէնիյէաէ, լիւզումը հագգգի հրսս օլունարգճա ագտը իճթիմա իտէկէլմիշ օլտուղը հալտէ, պու քէրրէ սալիֆ իլ արզ իրատէի սէնիէ ահքեամընա պիլ վիճուհ մուզայիր օլարագ, քէնտի պաշընա թանզիմ իյլէտիկի եէնի պիր նիզամնամէ լայիհասընը թասատիգ իթտիրմէք, մէ պուսուրէթլէ պիւթիւն էֆրատը ճէմաաթա ճէպրէն գապուլ իթտիրմէք մագսէտիյլէ. պիւթիւն վիլաեաթը Օսմանիէթէքի մէրքասա մէ բիսգօրսլարը Սինօդ մէճլիսի ագտը իշին Բօմաեա տավէթ իյլէմիշ տիր։

Բապիէն. Բիսգօրսլարտան մաատա Սինօդ մէճլիսինէ տախիլ օլմաեան պազը բահիպլերի տախի, մահզա միւնհալ օլան Մէրքասալըգլարա թայեին իթմէք իւմնիյէսիյլէ Բօմաեա ճէպ իյլէմիշ, մէ հալպու քի մալիմը ալիի սիմուհիլերի պույրուլտըղը վէճհէլ, սալիֆ իլ զիքր իրատաթը սէնիէ ահքեամը միւնիֆէսի մէ ուսուլը մէրիյէսի իգթիզասընճա, մէրքասալար՝ մահէլլը էֆրատը ճէմաաթճա վուգուպուլան ինթիխապաթ նէթիճէսինտէ, բուհպանտան իրայէ օլունան իւչ նամզէտին մազպաթալարը Տէրքսաատէթտէ Իտարէ մէճլիսինճէ լէտէլ թէտգիգ էմրը ինթիխապը մունթազամէն իճրա իտիլմիշ օլտուղը անլաշըլտըգտան սօնրա Սինօդ մէճլիսինճէ նամզէտլերտէն պիրինի ինթիխապ օլունուպ, մէմուրիյէթի հիւքիւմէթը Սէնիյէճէ պիթթաստիգ, Պէրաթը ալի իթա օլունակէլմէքտէ օլտուղընտան, չէրաիթը մէզքիւրէյէ բիայէթ իտիլմէտիքճէ. Պէրաթը ալի իթա օլունամաեաճաղը կիպի, էլեէվմ միւնհալ օլան Մէրքասալըգլարտաքի ուսմուրը ճէմաաթ տախի տիւչարը թէշէվվիւշ օլաճաղը միւսթաղնիի արզ ուիյզահ պուլունմըշ տրը։

Խամիսէն. Հաշմէթլու Բաբա հազրէթլերինէ արզը թասդիգաթ իթմէք իւզրէ, Բաթրիկի միշարիլէյհին Բօմաեա ազիմէթի հասէպիյլէ, էսնաի զայպուպէթինտէ իճրաի վէքեալէթ իթմէք իչին, ուսուլը մէրիէյէ ինթիպաէն, Բաթրիգխանէ մէճլիսինին մուվաֆֆագաթ մէ թասվիպիյլէ թայեին օլունան Պրուսա մէրքասասը սէրբիսգօրսս Ճամճեան էֆ.յի ախիրէն խատ պէ խատ ազ մէ Բօմաեա ճէլպ մէ տավէթլէ պէրապէր. եէրինէ Բաթրիգխանէ մէճլիսինին րէյ մէ մալիմաթը օլմագսըզըն պիր բահիպ թայեին իթմիշ տիր։

Սատիսէն. Քէզալիք ալէլ ուսուլ իտարէ մէճլիսինին գարարըյլա Բաթրիգխանէ գաբու քէթխիւտալըզընա թայեին գելը.մըշ օլուպ. նէզաը էֆիէմիլէրինտէ տախի մաարուֆ մէ հիւսնի իյֆաի խըտմէթտէ եարարլըզը միւսելլէմ պուլունան բանիպ կէտիկեան էֆ.յի, մէճլիսին բէյինի իսթիհսալէ լիւզում կէօրմէքսիզին, խիլաֆը ուսուլ մէ նիզամ օլարագ բէլէսէն ազ իլէ՝ եէրինէ պիր ախէրինի թայեին իյլէմիշ տիր։

Սապիէն. Բաթրիկի միշարիլէյհ միւնտէրիճաթը ճէմաաթճա մուճիպը թէֆրիգա մէ թէշէթթիւթ մէ ճէմաաթ էֆրատընը արաի ուսմուսիսիյլէ ինթիխապ օլունան Մէճլիս ազասընը նէֆսինտէ, պիւթիւն ճէմաաթը չէրէֆ ու հայսիյէթինի մուխիլ օլաճագ թահրիրաթը ուսմուսիյէր իրսալիյլէ, քիլիսէլերտէ այնէն գրաաթ իթարիմիշ, հաթթա պունուն նէթիճէսի օլարագ մէեթթէսսիւֆ քիլիսէլերտէ այնի բուհանիյէ իճրասը էանասընտա, խալգ պէյնինտէ պիր թագըմ գիյլ ու գալ մէ միւնազաաթա սէպէպիյէթ վերմիշ տիր։

Սամինէն. Թուլ միւտտէթ խարիճէ գալմասընտան տօլայը միշարիլէյհ Բաթրիկին պիր ան էվվէլ մագամլարընա ազիմէթլերի իչին, ճանիպը ալիի սիմուհիլերինէն վէքիլլերի մարիֆէթիյլէ քէնտիլերինէ իճրա պույրուլան թէպլիղաթը ալիյէ բաղմէն, մէրքէզը մէմուրիյէթլերինտէն ճիւտա, մէ հիւքիւմէթը Սէնիյէնին միւրագապէ մէ նէզարէթինտէն մուարրա, մէ Բաթրիգխանէ մէճլիսինին իշթիրաքընան ազատ մէ քէյֆը մաէշա մէ միւսթէպիտանէ Բաթրիգլիք իթմէք մէսլէքինի ալէնէն ինթիեար իյլէմիշ տիր։

Բաթրիկը միշարիլէյհին հարաքեաթ մէ էֆալը վագբասընը նազարը տիգգաթը էֆիէմիլերինէ արզ իլէ, պու հալին տէվամը՝ ճէմաաթըմըզդն մէնաֆիի մատտիէ մէ մանէվիյէսինի մուխիլ օլտուղը մէ կէրէք Տէրքսաատէթտէ, կէրէքսէ թաշրատտա պուլունան էֆրատը ճէմաաթըմըզդը սան տէրէճէ տիլկիր իյլէտիկի՝ վիրուտ իտէն միւթէատտիտ մազպաթա մէ թէլէկրաֆնամէլերլէ սապիթ օլտուղընա, մէ նէթայիճը վէխիմէյի պատի մէ պէլքի հիւքիւմէթը Սէնիյէճէ տախի միշքիլաթը տաի օլաճաղընա պինաէն. Բաթրիկը միշարիլէյհին ժագամլարընտա պագասը ճայիզ օլմաերպ, կէրչի Էրմէնի-գաթօլիք Կաթողիկոսլըգ որֆաթը իլէ Բաթրիգլիք մէմուրիյէթինին պիր չախստա իճթիմար հասէպիյլէ. ինֆիսալի, պիզզաթ իսթիֆա իյլէմէսինէ մի թէվագգըֆ կիպի թէլագգը օլունապիլիր իսէ տէ, պիր Բաթրիկի մէնսուպընն մատամ իլ հաեաթ լայէնազլ օլմասը՝ գավանին մէ նիզամաթը տէվլէթը Օսմանիէ ահքեամընա ատէմ մուխալիֆէթի չարթըյլա մուգայիէտ օլտուղը՝ Ֆէրմանը ալիշան ահքեամը միւնիֆէսի ճիւմլէսինտէն պուլունտըղընա, մէ հալպու քի Բաթրիկի միշարիլէյհին հուգուգը Սալթանաթ մէ իրատաթը Սէնիէյի մէ ճէմաաթտ պախշ օլունան իմթիեազաթը մուխիլ մէ սըֆաթը թապիիյէթ մէ մէմուրիյէթիյլէ նագապիլը թէէլիֆ օլարագ վուգուպ պուլան հարաքեաթ մէ մուամէլաթը միւթէվալիյէսի, եալընըզ հիւքիւմէթ մէ ճէմաաթն ատէյլ, պէլքի պիւթիւն անասրը միւխթէլիֆէնին էնզարը տիգգաթ մէ իսթիղրաբընը ճալիպ օլաճագ սուրէթտէ թէզահիւր իթտիկինէ մէպնի, Բաթրիկի միշարիլէյհէ պէլ ֆիլ միւնազլ նազարբյա պագըլաճաղընտան, պիւթիւն ճէմաաթը միւմսիլի օլան Մէճլիսի աճիզանէմիլ Բաթրիգխանէէ պիլիճթիմա, միշարիլէյհին Բաթրիգլիք մագամընտա իպդասընը ատէմը ճէվազը միւթթէֆիգէն գարարլաշտըրըլմըշ օլտուղը արզ, մէ աթիտէ հէր կէօնա մէսուլիյէթտէն վարէսթէ գալմագ իւզրէ, պու խուսուստա իճապ իտէն թէտապիրը աճիլէյէ լութֆէն թէվէսսիւլ պույրուլմասը պէլ ասալէ մէ պիլ մէքեալէ իսթիրհամ օլունուր։ Օլ պապտէ մէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման հազրէթը մին լէհ իւլ էմրին տիր։

Էրմենի-գաթօղիք ճեմնարան
Բաթրիգխանէ մեճլիսի ազատ
մէ միւթեսիրանը ճեմնարան
(54 ԻՄԶԱ)

Յի 9 Շէվվալ 1329
մէ ֆի 19 Էյլուլ 1327

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

(4913 Թիւէն շարունակութիւն և վերջ)

Ամենասիրելի Հասուն Կաթողիկոսի Բ. Դրան մատուցած հրաժարականը.

«Զինք կիւն մուգատտէմ Զաթը ալիի տէսթուրիւերինէ իֆատաթը չիֆահիյէյի աճիպանէմտէն մալիւմ մէ միւսելլէմ օլտուղու իւզրէ, քիւրթի Տէրիսաատէթտէ օլմագ շարթը իլէ, ուսուլը Քիլիսէ մէճլէ պու տայիլերի Կիլիկիա Բաթրիքլիկինէ մէ խախտ Կաթողիկոսլուղընանասը ութայեին օլունուպ, օլ մէճլէ բիասէթ մէ մէմուրիյէթը բուհանիյէմին սէրպէսթիի իճրասընը մուսատտաղ իմթիեազաթը սէնիյէի միհթէվի Պէրաթը ալիշանը Բիսգօրսլարըմա Պապը Ալիյէ պիլ արզ, սայէի ֆէյզվայէի հազրէթը Ճիհանպանիտէ մուվաֆֆագ օլտուղում թագտիրտէ, հիւքիւմէթը ճիսմանիէ մէ եախտ միլլէթիմին իտարէի տիւնեէվիսի՝ Բաթրիքլիկին քիւլլէն խահրիճինաէ օլուպ, անճագ միլլէթէ մէ Սալթանաթը Սէնիէյէ այիտ օլաճաղը մէ թարաֆը աճիզիտէն ասլա մէ գաթա տէրէօհտէ օլունմամըշ մէ ֆիմապատ օլունմաեաճաղը պէեան գելընտըղը կիպի, իտարէի բուհանիէյէ տախի պէր մուճիպը գայտէի Քիլիսէ քիմէսնէ թարաֆընտան միւտախէլէյէ հագգ ու սէլահիյէթ օլմաեաճաղը պէեան գելընմըշ, մէ մէսալիի միւխթէլիթէնին իտարէսի իսէ, Քիլիսէ նիզամընա թէվֆիգէն՝ սուրէթը բուհանիյէսի ուսմուրը բուհանիյէմէ բաճի օլտըղը միսիլու, սուրէթը տիւնեէվիսի տախի միլլէթին ուսմուրը ճիսմանիէսինէ այիտ պուլընտըղը հագգընտա մինէլ գատիմ միլլէթիմէ մէ պիլ ախբրէ Զաթը վալէայը խըտիվը էֆխէմլէմինէ թագտիմ իյլէտիկիմ թագրիր մէ իֆատէյի պու տէֆա պիթթէքէրրիւր, թահրիրէն տախի իյզահ մէ պէեանէ միւթէճասը գելընմըշ մէ մուսախարէն չէրէֆվարիտ պույրուլան թէպլիքերէի սամիէի ասաֆիլերինէ իմթիսալէն էանիւմիւզտէքի բազար կիւնիւ, էրքեանը միլլէթիմիզտէն թէէմմիւ օլունաճագ գօմիսիօնա տախի թէպլիղաթը մէշրուհէյի տէֆաթէն տէսթ ու պէեան իտէճէկիմ՝ խաքիրայի ալիի ասաֆիյէ պիլտիրիլմիշ օլմազլէ, օլ պապտէ էմր ու ֆէրման հազրէթը մինլէհ իւլ էմրին տիր։

«Սէնէ 84 Զիլգ. 19. սէնէ 84 Մարտ 1/13»։

Հասուն Կաթողիկոսի աս կերպ խօսակցութեան վրայ, ժողովականք չի կրնալով բան մը որոշել, Բ. Դրան ուղղելի ծանուցագիր մը կը յօրինեն և հետեւեալ եղանակաւ կ'ստորագրեն.

«Կիւզէրան իտէն մանը Շուպաթը 12 Թարիխի իլէ միւնֆէրիտէն չէրէֆվիրուտ իտէն թէզքէրէի սամէ մուճիպինճէ վէ բիւթպէթլու Բաթրիգ հազրէթլէրինին իլանը միւգթէզասընճա մանը Մարթը իւչիւնճիւ կիւնիւ Բաթրիգխանէտէ ճիւմլէմիզ թէճէմմիւ իտիպ, էվվէլա ինթիխապը բուէսսայը բուհանիէ մատտէսի տէրմիեան օլընտուգտա, պունուն՝ Բիլիսէճէ նիզամը մէվճուտ օլուպ թէլայիւր վէ միւզաքէրէ գապուլ իտէմէնէկի՝ բէիսի միւշարիլէյհ հազրէթլէրի ճանիպինտէն իֆատէ, վէ հաթթա պու մագուլէ միւզաքէրաթը բիւեասէթինի տախի տէրէօհտէ իտէմէեճէքլէրինի պէհան պույուրմուշ օլտուգլարընտան, օլ հալտէ իքինճի պահսա, եանի ումուրը միլլիյէ նիզամաթը մատտէսինէ տախի կիրիշիլէմէյիպ, պատէղին գօմիսիօնաւն սուրէթը թէճէմմիւ վէ բիեասէթի պապընտա նէ վէճճէլ էմր ու իրատէի նէ զարէթբէնահիլերի յահան վէ էրզան պույրուլուր իսէ, էմր ու ֆէրման վէ լուԹֆը իհսանը հազրէթը մինլէհիլ էմրին տիր։

«Յովհ. Թընկը, Պօղոս Մրսըրլեան, Յարութիւն Կիւզէլ, Պետրոս Եաղլըգճեան, Յովհ. Ալլահվէրտի, Անտոն Մրսրլը, Յովսէփ Ալլահվէրտի, Գասպար Սինապեան, Վարդան բաշ. Պետրոս Գուլուճեան։»

Հակառակ կողմը սա յայտարարութիւնը աւելցուցած է.

«Կաթողիկոս Հասուն էֆէնտի հազրէթլէրինին իլանը իւզէրինէ եէվմը մէղքիւրտէ Կաթողիկոսարանտա թէճէմմիւ օլունուգտա, բուէսսայի բուհանիէ ինթիխապը մատտէսինէ բէիսի միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին իֆատաթը պալէատէ արզ ու պէհան գըլընմըշ իսկ տէ, ումուրը միլլիյէ նիզամաթը մատտէսինէ կէլինճէ, քէնտիլէրինին պու ումուրա միւտախէլէ իթմէնէճէկինի թարաֆը հազրէթը խրարվը էֆխէմիլէրինէ թարիրէն արզ իլէմիշ օլտուղընը գօմիսիօնա պէհան իլէմէսիյէ, պունուն տախի թէզէքիւրինէ կիրիշիլէմէտիկի պալէատէ զիքր օլընմատըղընտան, պու մահէլլէտէ չէրհ վէ պէհանընա մուսպաատէրէթ գըլընը։ Օլ պապտէ վէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման հազրէթը մինլէհիլ էմրին տիր։

«Միհրան Տիւզ Տիրան, Յակոբ Կէօչէեան, Յովհ. Զամիչ, Յովհ. Էնտազեան, Յարութիւն Կէօչէեան, Յակ. Տավութ։»

Աս յանձնաժողովոյ անդամոց մէջ ծագած տարաձայնութենէն յայտնի կը տեսնուէր թէ առաջինները Հասուն Կթղկս.ի քաղաքականութեան հետեւելով, անոր դատը կը պաշպանեն, որոնք կոչուեցան Հասունեան կուսակցութիւն, և վերջինները՝ Հասուն Կաթող. Պատրիարքական հրովարտակին հակառակելով, կուզեն այնպիսի կանոնագրութիւն մը հաստատել տալ որ ազգային չփոթութեան պատճառ չըլլայ և չեն յաջողիր, քանի որ յանձնաժողովոյ նախագահը չէր ուզեր ժողովոյ նիստերուն ներկայ գտնուիլ. ասոնք ալ կոչուեցան Անթի-Հասունեան կուսակցութիւն։ Աս ժամանակէն և աս առթիւ կ'սկսէր հասարակութեան մէջ Հասունեան և Անթիհասունեան կողմնակցութիւնը և կը հասնէր մինչև 1888։ Քանի տարի տեւող աս երկարատեւ միջոցին մէջ հանդիպած աղետալի դէպքերը, բացայայտ խօսելով սոսկապէս խորարմատ յամառութենէ յառաջ եկած, բարոյական և նիւթական այնքան վնասներ. ազգակործան արարքներ արդէն ամենուն քաջածանօթ են, և մեր նպատակէն բոլորովին դուրս է քննել. առաջարկեալ խնդիրը ոչ եթէ Կաթողիկէութիւնը մէկ կողմ նետելու և կամ անոր հիմնական կէտերուն վրայ խորհրդածութիւն ընելու և անոնց նկատմամբ կանոնագրութիւն մը պատրաստելու վրայ չէր, այլ ի վաղուց անտի ունիցէ կերպով ձեռք բերուած ընտրողական և մատակարարական իրաւունքները ճշգել և որոշ սահմանի վերածել էր. աս փափաքը լիովին կը կատարուէր 1888 թուականին, որ ժամանակ երկարատեւ փորձառութեամբ և քննադատութեամբ և յարատեւ ուսումնասիրութիւններու միջնորդութեամբ յուզեալ և կոզմնակալ միտքերը արդէն բաւականէն աւելի հանդարտած էին, և խնդիրը առաւել ևս պարզուած և ժամանակն ալ կարի ի դէպ էր։ Ազարեան ազգասէր և խորախորհուրդ Կթղկ. Պատրիարքը կը հրաւիրէր ազգային կուսակցութեան գլխաւորները համաձայնութեան մօտենալ, վէճի ներքեւ գտնուած խնդիրները եղբայրաբար քննել, լուսաբանել ու տարաձայնութիւնը ի սպառ վերջացնել, յօգուտ և ի պատիւ Կաթողիկէ կրօնքին և ազգին. միւս կողմէ ալ Ազարեան Կ-Պատրիարքին բարի նպատակին համամիտ կը գտնուէր, միայն թէ խնդրոյն դիւրութեամբ լուծման համար կը յիշեցնէր քանի տարի առաջ արտաքին գործոց նախարար Ֆուատ բաշայի ծանօթ հրամանագիրին՝ որով կը պահանջուէր ընդ նախագահութեամբ Կ-Պատրիարքի կազմեալ ազգային մասնաժողովոյ աշխատութեամբ խնդիրները որոշել, կարգ կանոն դնել, և կառավարութեան յանձնել ի հաստատութիւն։ Բնաւ դժուարութիւն կամ արգելք մը չէր մնացած. կառավարութիւնը արդէն հրաժայած էր. Լեւոն Սրբ. Քահանայապետը անձկանօք կ'սպասէր. Ս. Գահը կրկին հրահանգները կը փութացնէր. ազգային կուսակցութիւնները միաբան ոգւով կ'աշխատէին. յանձնաժողովը կը կազմուէր. Կ-Պատրիարքը կը նախագահէր, կը քաջալերէր, հայրաբար կը խրատէր, առարկութիւնները համբերութեամբ կը լսէր, համոզկեր փաստերով կը լուծէր. ահա սա միաբանական սիրով էր որ ասկէ իբր քսան և երեք տարի առաջ Ազարեան Կ-Պատրիարքը պաշտօնական և օրինական գումարումներու մէջ համաձայնութեան կէտերը ընդհանուր համաձայնութեամբ լուծուեցան, ի գիր անցան, երկուսաէջ ստորագրուեցան և կառավարութեան կողմանէ ալ արքունի հաճութեամբ հաստատուեցան և մինչեւ ցայսօր ալ անարգել ի գործ դրուեցան։ Համաձայնութեան գլխաւոր կէտերէն Կ-Պատրիարքի, գաւառական Առաջնորդ-Եպիսկոպոսաց ընտրութեանց ձեւերը, Ս. Գահին կողմանէ կարտինալ Սիմէոնիի ստորագրած կրկին հրահանգները դիւրացուցին. ընչից մատակարարութեան խնդիրը Օսմ. կառավարութեան օրինաց և կանոնաց համաձայն որոշուեցաւ և միանգամայն որոշ և հաստատուն կերպով ընդունուեցան կրօնական, Վարչական և Աւագանւոյ ժողովներու թիւը, ձեւը, կարողութիւնը, չափը և ժամանակը և ազգին պատկանեալ գործառնութիւնները սահմանեց, որոնք ուղղակի չեն պատկանիր կառավարութեան միջամտութեան։

Հետեւաբար այն ժամանակէն կ'սկսի օրինական և կարգաւոր գոյութիւն թէ՛ կրօնական, թէ Վարչական և թէ՛ Աւագանւոյ ժողովներու։

Դիտողութիւն մը.

Երեսփոխանական ժողովոյ վերջին գումարման մէջ Ինճիճեան էֆէնտիին մէջ բերած 1848 թուականը, յորում ըսած էր թէ Վարչական ժողովը կառավարութեան կողմանէ այն թուականին հաստատուած է. Երեսփոխաններէն մին սխալ ըմբռնելով կ'ենթադրէ թէ 1848 թուականին Կաթողիկոսական և Պատրիարքական պաշտօնները զատ զատ անձանց վրայ բաւական պատճառաւ, հարկ եղած է որ Վարչութիւնը առանձին գմուռ ունենայ. մինչդեռ այնպէս չէ, ըստ որում այն թուականին Կաթողիկոսութիւնը հոս չէր. Հասուն այն միջոցին թէ՛ նախագահ էր և թէ՛ Պատրիարք։ Հասունէ Պատրիարքական իշխանութիւնը չափաւորելու համար էր որ էմին պէյ գալով ի Պատրիարքարան, ազգին հաղորդած էր կառավարութեան հրամանը, որ Վարչական ժողովն ալ իր զմուռը ունենայ և Պատրիարքի հետ ի միասին պաշտօնական գրութիւնները կընքէ. աս կերպ կարգադրութեան հակառակելով. Գեր. Հասուն հրաժարեցաւ իր Պատրիարքական իշխանութենէն միայն, որովհետեւ իր նախագահական իշխանութիւնն կառավարութենէն ճանչցուած չէր տակաւին։ Օսմ. կառավարութիւնը, տաճկական 1277 թուականին, Գեր. Հասունի նախագահական իշխանութիւնը հաստատեց առանձին պէրատով՝ անկախ Պատրիարքական իշխանութենէ և անոր Վարչ. ժողովէն։ Աս պատմական թուականը վերը յիշատակուած է 1868 թուականին ընդհանուր ազգին կողմանէ առ Բ. Դուռն ուղղեալ տղերսագրին մէջ արտաքին գործոց նախարար Ֆուատ բաշայի օրով։ Աս ալ գիտնալու է որ սոյն ժամանակ Պատրիարքական պաշտօնական գրութիւնները առ արտաքին գործոց նախարարն կ'ուղղուէին, մինչդեռ այժմ ժամանակէ մը ի վեր կ'ուղղուին առ Արդարութեան նախարարն։

ՊԱՏՄԱԲԱՆ

ՊԷՕՅԻՒՔ ՊԻՐ ՀԱՄԻՅԵԷԹՍԻԶԼԻՔ

Պու կիւն, աէվվէթիմիզ, Իթալիա տէվլէթիյլէ հագգսըզ սուրէթաէ պիր մուհարէպէթի չէտիտէն թագպիհ վէ մուախէզէ օլունուեօր։ Պինաէն ալէյհ պիզ քի, պու վաթանըն էվլատը, պու տէվլէթին թէպասըրզ, Իթալիատան նէ՞ գատար նէֆրէթ իթսէք, վէ վաթանըմըզ հագգընտա նէ՞ գատար իզհարը համիյեէթ իյլէսէք, թապիիյէթ վազիֆէմիզ իգթիզասընտան տը։ Շու հալտէ, պու կիւն, մասամ քի Թերզեան էֆ., էլան քէնտիսինտէ՝ Թիւրքիա Օսմանը էրմէնի-գաթոլիքլէրինին Կ-Բաթրիգլիք սրֆաթ վէ մէմուրիյէթինի մուհաֆազա իտիեօր, վէ թէպասայը Օսմանիյէտէն պուլունուեօր, պիր տիւշմէն տէվլէթին բաթախթընտա իզամէթի. վէ Եպիսկոպոսարըմըզը վէ պաղը վարդապետլերիմիզի տէ օրաեա տավէթ իյլէմէսի՝ նէ՞ տէրէճէ համիյեէթսիզլիք օլտուղը միւհթաճը իյզահ տէյիլ տիր։

Շու նազիք վէ մուհիմմ զէմանտա, հէր Օսմանլընըն էօտէի սատագաթ վէ ռէվիյէթինէ լաեըգ օլան վազիյէթ՝ տէվլէթը մէթպուասընա իֆաի հիւսնի խըզմէթ վէ համիյեէթ օլտըղը, խուսուսա հէր միլլէթ բուէսսայը բուհանիյէսինին, ճէմաաթլարը պաշընտա պուլունարագ, վէզայիֆի միւթէրէթթիւպէնին իյֆասընտա բիրբէվ օլմալարը լազըմ կէլտիկի հալտէ, Թերզեան էֆ.ենին՝ պունուն պիւսպիւթիւն մուղայիրի պիր հարէքէթէ տէվամընտան, վէ խիլաֆը համիյեէթ մուահէլէսինտէն ալայը՝ թէպասայը սատգայը Օսմանիյէտէն պուլունան ճէմաաթըմըզըն էղէր ճիհէթ թէէսսիֆիւնիւ. վէ Բօմատա պուլունան Եպիսկոպոսարըմըզըն վէ վարդապետլերիմիզին, քէնտի վազիֆէյի իթապիյէթլէրինի վէ հիւքիւմէթը Օսմանիյէ գարշը օլան սրֆաթ վէ մէվգիլէրինի տիւշիւնէրէք. պիր տագրգա պէլէ տիւշմէն թօքրաղընտա իգամէթլէրինի թէմատ իթմէք սիզին, հէյման Սթամպօլա ավտէթլէրի լիւզումընը պէհան իյլէրիզ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պու կիւնքի նիւսխէմիզին էօն սահիֆէսինտէ տէրճ իյլէտիկիմիզ մահղէր՝ տիւն միւթէպէքրանը ճէմաաթըմըզտան Անտրիկ էֆ. Ալթունեան վասրթասրյա Ատլիկ վէ Մէզահիպ Նէզարէթինէ կէօնտէրիլէրէք. Մէզահիպ միւտիրի Գէհա պէյ էֆ.յէ թէսլիմ իտիլմիշ տիր։ Անտրիկ էֆ., պու խուսուսա չիֆահէն տախի պաղը մալիւմաթ վէ իյզահաթ վէրմիշ տիր։— Իշպու մահզէրէն պիր սուրէթի, մէքթուպը մախսուս իլէ Թերզեան էֆ.յէ տախի կէօնտէրիլէճէք տիր։

*** Խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, Ամիլէ վէ Մէզահիպ Նէզարէթինտէն, վէքիլ Յարութիւն Եպս. Ճամճեանա, տէվլէթը Ալիյէնին՝ Իթալիա իլէ մուհարէպէտէ պուլունտըղը պիր զէմանտա, թէպասայը Օսմանիյէտէն պուլունան էրմէնի-գաթոլիք ճէմաաթը բուէսսայը բուհանիյէսինին՝ պիր տիւշմէն տէվլէթին բայրախթընա ազվէթլէրի՝ չան վէ հայսիյէթը թապիիյէտէն օլմատըղը պէհան վէ իհթիմալ իտիլմիշ տիր։ —Այնի վազըֆտա նէզարէթը միւշարիլէյհատան, միւմիլէյհ Եպս., Անտոն Վ. Իսկէնտէրեանը վէքիլէթի իշին, տօղրուտան տօղրու Թերզեան էֆ. թարաֆընտան հիւքիւմէթէ թահրիրէն իշարը քէյֆիյէթ օլունմասը լազըմ կէլտիկի պիտիրիլմիշ տիր։ — Թապիի Միլլէթ մէճլիսիմիզին տէ բէյ վէ մուվաֆֆագաթը պուինթիխապ իշին ալընմասը լազըմ տը, եօգսա Իսկէնտէրեան Վ.ին վէքիլէթի գաթիէն շայեանը գապուլ օլմազ։

Իշիթիկիմիզէ կէօրէ, Իսկէնտէրեան Վ.՝ էվվէլճէ գապուլ իտէմէեճէկինի թահրիրէն Թերզեան էֆ.յէ պիլտիրմիշ օլտուղը մէզքիւր մէմուրիյէթի, պու ալէֆալմըշ օլտուղը պիր էմրը չէտիտ իւզէրինէ գապուլէ քէնտիսինտէ մէճպուրիյէթ կէօրմիշ տիր։ — Կէօրմէսէ իտի, բէք էյի իտէր իտի։

*** Պու կիւն Վարչ. ժողով՝ վէքիլ Յարութիւն Եպս. Ճամճեանըն թահթը բիեասէթինտէ իճթիմա իտիճէք, վէ պաղը մուհիմմ մատտէլէրին միւզաքէրաթըյա մէշղուլ օլաճագ տըր։

*** Բազար կիւնիւ, գանն օլունտըղը վէճճէլ, քիլիսէլէրիմիզտէ Թերզեան էֆ.ենին հիչ պիր կոնդակը օգունմամըշ, վէ Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլիսէսինտէ Զայնաւոր Պատարագ տախի թագիս օլունմամըշ տըր։ Պունըն՝ էֆրատը ճէմաաթըն խէլէճանվէ հէյճանտա պուլունան զիհինէրինին, Թերզեան էֆ նին իսմինին Զայնաւոր Պատարագ էնասընտա ալէնէն իլանընտան տահա զիեատէ թահրիգ օլունմասըյա պիր թագմ նիւմայիշլէրէ սէպէպիյէթ վէրիլմէսինտէն սագընընմասը իշին օլտուղը թահգըգ գըլընմըշ տըր։ Իշպու թէտպիրին իթթիխաղը՝ հէր հալտէ չայեանը թագտիր տիր։

*** Մալաթիա վէրխասասը Միքայէլ Եպսկ. Խաչատուրեան՝ տիւն չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

Թերզեան էֆ.ենին՝ Ատանատաքի հաբաքեաթ վէ մուամէլաթընը թարաֆըմըզա մուֆասսալէն եազմագտա օյան մուխպիրիմիզէն, միւմիլէյհին, Ատանատա պուլունմըշ օյան վարդապետէր իլէ սէպգիտէն հալ ու հարէքէթի հազգընտա պուքերրէ մուֆասսալ պիր մէգալէսինի ալտրգ։ Կէլէճէք նիւսխէմիզտէն պէհէն բէյտէրբէյ տէրճ իտէճէյիզ։

ՄԷՃԼԻՍԸ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

Ահվալը հազբրէնին վէխամէթի հասէպիյէ Սթամպօլտա պուլընան մէպուսլար, Մէճլիսը ումումիին ինիգատը հազգընտա իճրաի միւզաքէրէ իչին ճումաա իրթէսի կիւնիւ Մէճլիս մահէլլինտէ թօքլանմըշլար տըր։ Հազբը պուլընան 60 գատար մէպուսլարա Ահմէտ Բիզա պէյ բիեասէթ իթմիշ տիր, Միւզաքէրաթ խէֆի օլտրղընտան, իրտա օլընան սէօզէր՝ հաֆիէն զապթ օլընամամըշ տըր։ Մուխլիֆ ֆըրգատան Սինոպ մէպուսը Բիլա Նուր պէյ՝ Մէճլիսը ումումիին ադտընը թալեպ իթմէք իւզրէ վիւքէյայը սապըտա նէզտինէ կիտէն վէ ոգշամա գատար սէնէզտինէ կիտէն վէ ոգշամա գատար սէպուսլարը պօշ եէրէ պէքլէթմիշ օյան հէյէթը մուրախխասայը մուահէզէ իյլէմիշ տիր։ Մէզքիւր հէյէթ իշինտէ պուլընան Ահմէտ Բիզա պէյ իյզահաթ վէրմէք իսթէմիշ, իսկ տէ, Բիլա Նուր պէյ՝ Իթթիհատ վէ Թէրագգը գօմիթէսինին թալիւմ իտիլմիշ տիր։ Անտրիկ էֆ., պու խուսուսա չիֆահէն տախի պաղը մալիւմաթ վէ իյզահաթ վէրմիշ տիր։— Իշպու մահզէրէն պիր սուրէթի, մէքթուպը մախսուս իլէ Թերզեան էֆ.յէ տախի կէօնտէրիլէճէք տիր։

*** Խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, Ամիլէ վէ Մէզահիպ Նէզարէթինտէն, վէքիլ Յարութիւն Եպս. Ճամճեանա, տէվլէթը Ալիյէնին՝ Իթալիա իլէ մուհարէպէտէ պուլունտըղը պիր զէմանտա, թէպասայը Օսմանիյէտէն պուլունան էրմէնի-գաթոլիք ճէմաաթը բուէսսայը բուհանիյէսինին՝ պիր տիւշմէն տէվլէթին բայրախթընա ազվէթլէրի՝ չան վէ հայսիյէթը թապիիյէտէն օլմատըղը պէհան վէ իհթիմալ իտիլմիշ տիր։ —Այնի վազըֆտա նէզարէթը միւշարիլէյհատան, միւմիլէյհ Եպս., Անտոն Վ. Իսկէնտէրեանը վէքիլէթի իշին, տօղրուտան տօղրու Թերզեան էֆ. թարաֆընտան հիւքիւմէթէ թահրիրէն իշարը քէյֆիյէթ օլունմասը լազըմ կէլտիկի պիտիրիլմիշ տիր։ — Թապիի Միլլէթ մէճլիսիմիզին տէ բէյ վէ մուվաֆֆագաթը պուինթիխապ իշին ալընմասը լազըմ տը, եօգսա Իսկէնտէրեան Վ.ին վէքիլէթի գաթիէն շայեանը գապուլ օլմազ։

Իշիթիկիմիզէ կէօրէ, Իսկէնտէրեան Վ.՝ էվվէլճէ գապուլ իտէմէեճէկինի թահրիրէն Թերզեան էֆ.յէ պիլտիրմիշ օլտուղը մէզքիւր մէմուրիյէթի, պու ալէֆալմըշ օլտուղը պիր էմրը չէտիտ իւզէրինէ գապուլէ քէնտիսինտէ մէճպուրիյէթ կէօրմիշ տիր։ — Կէօրմէսէ իտի, բէք էյի իտէր իտի։

*** Պու կիւն Վարչ. ժողով՝ վէքիլ Յարութիւն Եպս. Ճամճեանըն թահթը բիեասէթինտէ իճթիմա իտիճէք, վէ պաղը մուհիմմ մատտէլէրին միւզաքէրաթըյա մէշղուլ օլաճագ տըր։

*** Բազար կիւնիւ, գանն օլունտըղը վէճճէլ, քիլիսէլէրիմիզտէ Թերզեան էֆ.ենին հիչ պիր կոնդակը օգունմամըշ, վէ Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլիսէսինտէ Զայնաւոր Պատարագ տախի թագիս օլունմամըշ տըր։ Պունըն՝ էֆրատը ճէմաաթըն խէլէճանվէ հէյճանտա պուլունան զիհինէրինին, Թերզեան էֆ նին իսմինին Զայնաւոր Պատարագ էնասընտա ալէնէն իլանընտան տահա զիեատէ թահրիգ օլունմասըյա պիր թագմ նիւմայիշլէրէ սէպէպիյէթ վէրիլմէսինտէն սագընընմասը իշին օլտուղը թահգըգ գըլընմըշ տըր։ Իշպու թէտպիրին իթթիխաղը՝ հէր հալտէ չայեանը թագտիր տիր։

*** Մալաթիա վէրխասասը Միքայէլ Եպսկ. Խաչատուրեան՝ տիւն չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

Թերզեան էֆ.ենին՝ Ատանատաքի հաբաքեաթ վէ մուամէլաթընը թարաֆըմըզա մուֆասսալէն եազմագտա օյան մուխպիրիմիզէն, միւմիլէյհին, Ատանատա պուլունմըշ օյան վարդապետէր իլէ սէպգիտէն հալ ու հարէքէթի հազգընտա պուքերրէ մուֆասսալ պիր մէգալէսինի ալտրգ։ Կէլէճէք նիւսխէմիզտէն պէհէն բէյտէրբէյ տէրճ իտէճէյիզ։

ՄԷՃԼԻՍԸ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

Ահվալը հազբրէնին վէխամէթի հասէպիյէ Սթամպօլտա պուլընան մէպուսլար, Մէճլիսը ումումիին ինիգատը հազգընտա իճրաի միւզաքէրէ իչին ճումաա իրթէսի կիւնիւ Մէճլիս մահէլլինտէ թօքլանմըշլար տըր։ Հազբը պուլընան 60 գատար մէպուսլարա Ահմէտ Բիզա պէյ բիեասէթ իթմիշ տիր, Միւզաքէրաթ խէֆի օլտրղընտան, իրտա օլընան սէօզէր՝ հաֆիէն զապթ օլընամամըշ տըր։ Մուխլիֆ ֆըրգատան Սինոպ մէպուսը Բիլա Նուր պէյ՝ Մէճլիսը ումումիին ադտընը թալեպ իթմէք իւզրէ վիւքէյայը սապըտա նէզտինէ կիտէն վէ ոգշամա գատար սէնէզտինէ կիտէն վէ ոգշամա գատար սէպուսլարը պօշ եէրէ պէքլէթմիշ օյան հէյէթը մուրախխասայը մուահէզէ իյլէմիշ տիր։ Մէզքիւր հէյէթ իշինտէ պուլընան Ահմէտ Բիզա պէյ իյզահաթ վէրմէք իսթէմիշ, իսկ տէ, Բիլա Նուր պէյ՝ Իթթիհատ վէ Թէրագգը գօմիթէսինին թալիւ-

մաթը իւզերինէ մէճլիսին վթօրլանմասը-նա մանի օլմրշ օլմասընտան տօլայը տա-խի Ահմէտ Բիզա պէյ գարշը սէօյլէմիշ, վէ Ահմէտ Բիզա պէյ պու սէօզլէրի տէ գաթմէն բէտտ իթմիշ տիր։ Էտիրնէ մէ-պուսը Բիզա Թէվֆիգ պէյ, Սաիտ բա-շանըն Սատարէթէ չաղրըլմասը՝ գօմիթէ-նին նէգտը հազրէթը Բատիշահիէքի թէ-շէպպիւսաթը սէմէրէսի սլտրզընը պէտ ան իթմիշ, վէ Ահմէտ Բիզա պէյ պունու տախի ճէրհ իթմիշ տիր։ Տօրէֆ էֆ. Մէճլիսի ու-մումինին ագտընը էսասէն Բասվիպ. Ֆա-գաթ հարպ վագթընտա պունըն միւնասիպ օլմամասընը պէտան իյլէմիշ, վէ Օս-մանլը-Ռուսիա մուհարէպէսի զէմանընըն նիւմունէսինի գիքր իթմիշ տիր։ Պու պէ-տանաթ՝ միւմաիլէյհ իլէ Մահիր Սայիտ պէյ արասընտա միւնագաշատա վէսիլէ օլ-մրշ տըր։ Սայիտ պէյ՝ Օսմանլը վէ Ռուս մուհարէպէսի հիքեայէսինի պիլմէտիկինի վէ եալընըզ Պուլկար հիքեայէսի հագգընտա մալիւմաթը օլապիլէճէկինի Տօրէֆ էֆ.յէ սէօյլէտիկինէն, Տօրէֆ էֆ.՝ Մահիր Սայիտ պէյին իւզերինէ հիւճում իթմէք իսթէմիշ իսէ տէ, արգատաշլարը գօյվէր-մէսիշլէր տիր։ Պուշօ էֆ.՝ «Պիզ պուրա-տա, հիքիւմէթի վէ գօմիթէյի թէնգիտ իթմէք իշին կէլմէսիք։ Մէճլիսի ումու-մինին ագտընը Զաթը հազրէթը Բատի-շահիէն իսթիտա իթմէք իւզրէ պիր հէյ-եէթը մաւրախասատ թէշքիլի իշին կէ-տիք» տէմիշ, վէ Բրիշթինա մէպուսը Ֆուատ բաշա՝ եէնի հէյէթը վիւքէլա մա-բիֆէթիյլէ իշ կէօրմէք իշին, հէյէթը մէղ-քիւրէնին թէշքիլինէ տէկին պէքլէնմէսի ֆիքրինի պէտան իթմիշ իսէ տէ, պու ֆիքր թասվիպ օլընմաեընը, մուխալիֆ ֆըրգա-տա մէնսուպ օլան Ամասիա մէպուսը Իս-մայիլ Հագգը՝ բաշա, Սինոպ մէպուսը Բի-զա Նուր պէյ, Թրապիզոն մէպուսը Մահ-մուտ պէյ, Պուրսուր մէպուսը Էօմէր Լութֆի էֆ., Սթամպօլ մէպուսը Գոզմի-տի էֆ.տէն միւրէքքէպ պիր հէյեէթ թէշքիլ օլունմըշ տըր։ Պու հէյէթ, էօյլէտէն Զաչ.-սաաթ սօնրա մապէյնէ ազիմէթ իթմիշ, վէ սատրազամ բաշանընը պիր ազտան կէլէ-ճէկկի պիլտիրիլէրէք, պիր միւտտէթ պէք-լէմէսի ըէճա իսթիմիշ տիր։ Եարըմ սաաթ կէչիպ, Սայիտ բաշա կէլմէտիկինտէն, պաշ մապէյնճի՝ Զաթը Շահանէյէ իլսպարը քէյֆիյէթ իյլէմիշ տիր։ Հէյեէթ՝ տէրհալ թարաֆը հազրէթը Շէհրիեարիտէն գապուլ պույրուլուպ, Զաթը Շահանէ՝ հէյեէթին միւսթէսիեաթընը սեագտա տուրարագ տինլէմիշլէր տիր։ Մ'իւթէտիլ սէրպէսթի ֆըրգասը ըէիսի վէ Ամասիա մէպուսը Իս-մայիլ Հագգը բաշա՝ պիր նութգ իրատ իլէ, Մէճլիսի ումումինին պիր ան էվվէլ ագ-տընը՝ մէճլիս տարիրէսինտէ թօքլանմըշ օլան 60 նէֆէր մէպուս նամընա Զաթը Շահանէտէն իսթիտա իյլէմիշ, վէ Զաթը հազրէթը Շէհրիեարի, ճէվապլարընտա, քէնտի արզուլարը տախի պու մէրքէզտէ օլտըզընը, ֆագաթ Հագգը բաշանըն իս-թիֆասը պունա մանի օլմրշ իտակինի, անճագ պու քէրրէ Մէճլիսին տէրհալ իճ-թիմասընը իրատ իթմէքլէ, իշպու իրա-տէլէրինի տիկէր մէպուսլարա տախի թէպ-լիղ իթմէյէրինի ֆէրման պուեուրմըշլար, վէ այնի վագրթտա շու սէօզլէրի իլավէ իթմիշլէր տիր։ «Պէն, թարիխի պիլիրիմ, վէ պօշ վագրթլարըմտա թարիխի միւ-թալէա իտէրիմ։ Լաքին հիչ պիր եէրտէ Իթալիանընը թէճավուզը կիպի պիր վա-գրաեա թէսատիֆ իթմէտիմ։ Էտիրնէյի վէ Սէլանիյի զիեարէթ իթտիկիմտէ, Մահ-մուտ Շեվքէթ բաշա՝ օրալարտաքի իս-թիհքեամլարը պանա կէօսթէրտի։ Օլ վա-գրէթ պէն, տիւշմէն թէճավուզլարընա մաարուզ օլան հէր թարաֆտա պու եոլ-տա իսթիհքեամլար եաբըլմասը խուսու-սընտա պէեանը արզու իյլէտիմ»։

Հէյեէթը մուրախասա՝ Մէճլիս տաի-րէսինէ ավտէթլէ, իրատէի սէնիէյի տիկէր մէպուսլարա թէպլիղ իթմիշլէր տիր։ Մէ-պուսլար՝ գայիմէն հիքմիւ իրատէյի տին-լէյիպ, պատէհու տաղրլմըշլար տըր։ Մէզ-քիւր իրատէ՝ Պապը Ալիյէ, վէ օրատան Տախիլիյէ նէզարէթի մարիֆէթիյլէ վիլա-եէթլէրէ թէպլիղ օլունարգտան սօնրա Մէճլիսի ումումի ըէսմէն քիւշատ օլու-նաճագ տըր։

Մէճլիսին ագաը՝ Օսմանլը սէֆարէթ-լէրինէ տէ պիլտիրիլմիշ տիր։

*** «Թանին»ին պէեանընա նէզարէն, Մէճ-լիսի ումումի՝ ճումա իրթէսի կիւնիւ պա իրատէի սէնիէ ագտ օլունաճագ տըր։ Բէ-ֆիգիմիզ, Զաթը հազրէթը Բատիշահինէն՝ Մէճլիսին տէրհալ իճթիմասընը իրատէ իթ-տիքէրինէ տաիր պաղը զաղէթալարըն նէշրիեաթընը թէքզիպ իթմիշ, վէ ան-ճագ մէպուսլարըն թալէպինի սատրազա-մա պիլտիրմէքլէ, իճապընըն իճրա իտի-լէճէկինի պէեան պուեուրտրգլարընը եազ-մըշ տըր։

*** Էվվէլքի կիւն եինէ Սթամպօլտա պուլունան մէպուսլար՝ Մէճտի էֆ.նին թահթը բրեասէթինտէ իճթիմա իթմիշլէր, վէ Մէճլիսի ումումիյի պիր ան էվվել ագտը իճթիմայէ տավէթ իթմէք վէ էք-սէրիյէթ հասըլ իյլէմէք իւզրէ թէտա-պիրը լազըմէյի իթթիխազ իթմէք իշին պիր գօմիսիօն թէշքիլ իյլէմիշլէր տիր։ Էլեէվմ Սթանպօլտա 95 մէպուս պու-լունտըզը հիսապ օլունմըշ տըր։ Սատ-րազամ բաշա՝ Մէճլիսի ումումինին ագտը իշին իրատէի սէնիէնին սուտուր իթտիկի-նի, վէ մէպուսլարըն սէրիան Սթանպօլա կէլմէլէրի իշին վիլաեէթլէրէ թէլէկրաֆ չէքիլտիկինի թէլէֆօն իլէ մէպուսանա պիլտիրմիշ տիր։

*** Թէպլիղաթը ըէսմիէյէ կէօրէ, Մէճ-լիսի ումումի հոկտ. 1տէ ըէսմէն աչը-լաճագ տըր։

ԹԷՊԷՏՏԻՒԼԻ ՍԱՏԱՐԷԹ

Ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ 6.30տա Սայիտ բաշա՝ հուզուրը Շահանէյէ գապուլ պույրուլմըշ տըր։ Միւլագաթ, եարըմ սաաթ սիւրմիւշ, վէ միւշարիլէյհին Սատարէթէ թայեինի իրատէսի չերէֆսատրը օլմուշ տըր։ Խաթթը Հիւմայունը՝ սաաթ 7.30 բատ-տէլէրինտէ Պապը Ալիտ պէր միւթատ օ-գունմըշ տըր։ Մուսա Քեազիմ էֆ.՝ Շէյխ իւլ Իսլամլըգ մագամընտա իպգա իտիլմըշ տիր։ Եէնի վիւքէլանընը թայեինինէ տէ-կին վիւքէլայը սապզգա իյֆաի վազիֆէ իտէճէքլէր տիր։

ՍՈՒՐԷՔԸ ԽԱՔԹԸ ՀԻՄԱՅՈՒՆ

Վէզիրը մէլիսէմիրիմ Սայիտ բաշա, Իպրահիմ Հագգը բաշանընը վուգուի իսթիֆասը ճիհէթիյլէ, միւճէրրէպ օլան ըէվիյէթ վէ համիյէթ վէ վուգուֆ ու էհ-լիյէթինիզէ պինաէն, մէհանէտը Սատարէթ Լօհտէնիզէ թէֆվիզ վէ մէշէյխէթը Իս-լամիյէյ Մուսա Քեազիմ էֆ. իպգաէն թայեին օլունմըշ տըր։

Գանուանը էսասինին թատիլ օլունմըշ օլան 27նճի մատտէսի ահքեամընա թէվ-ֆիգէն, հէյեէթը վիւքէլայը թէշքիլ իտէ-ճէք զէվաթըն ինթիխապ վէ արզընը ի-րատէ իտէրիմ։ Ճէնապը Հագգ՝ մուվա-ֆագբյեաթը խայրիէյէ մազհար պուեուր-սուն, ամին։

ՄԷՀԷՄՄԷՏ ՐԷՇԱՏ

7 Շեվվալ 1329

Խաթթը Հիւմայունը օգունմասընտան սօնրա, շէյխ իւլ Իսլամ էֆ. իլէ ատլիէ, մեարիֆ վէ տախիլիէ նազրրլարը, Մէճլիսի մէպուսան բէյիսի վէ Իսթանպօլ մէպուսը Մուսթաֆա Ասըմ պէյ Պապը Ա-լիյէ ազիմէթլէ, եէնի սատրազամընը թան-թը բրեասէթինտէ ագտ օլունան մէճլիս-տէ հազրը պուլունմըշլար տըր։

Մէճլիսի վիւքէլա, հէր կիւն, կիւն-տիւզտէն մաատա, կէճէ սապահլարա գա-տար իճթիմա իթմէքտէ տիր։

ԹԱՐԱՊԼՈՒՍԸ ՂԱՐՊ

ՄԷՍԷԼԷՍԻ

ՏԷՎԼԷԹԼԷՐՏԷՆ ԽԱՑՐ ԵՕԳ

Իթալիանընը իւլթիմաթումը իւզերինէ, հիքիւմէթը Օսմանիէ մուազզամ տէվլէթ-լէրին թէվասսիւթլէրինէ միւրաճաաթ իթ-միշ իսի։ Էվվէլքի կիւն Ինկիլթէրրա սէ-ֆիրի, Մէճլիսի վիւքէլանընը ագա օլընմըշ օլտըզը պիր զէմանտա Պապը Ալիյէ կէլէրէք, սատրազամ բաշա, Իթալիա-նընը թէճավուզաթընը տուրտուրմագ իւզ-րէ հիքիւմէթը Սէնիէ ճանիպինտէն Ինկիլթէրրա տէվլէթինէ վուգու պուլան միւրաճաաթընը ճէվապընը վէրմիշ, եանի, տէվլէթը միւշարիլէյհանընը պու մէսէլէտէ թէվասսիւթ իտէմէեճէկինի վէ մէսէլէնին իքի տէվլէթ արասընտա թէսվիյէ օլընմա-սը լազըմ կէլտիկինի պիլտիրմիշ տիր։

*** Ալմանիա սէֆիրի տախի, պու պապտէ իմբէրաթօր Վիլհէլմտէն ալտըզը ճէվապը Զաթը Շահանէյէ թագտիմ իթ-մէք իւզրէ, բազար կիւնիւ Տօլմա-պաղչէ սէրայընա ազիմէթ իյլէմիշ իսէ տէ, օէս-նատէ Զաթը հազրէթը Շէհրիեարինին թօր-գարու սէրայընտա պուլընտըզընը խապէր ալարագ, տօղրու օրաեա կիթմիշ, վէ տէրհալ թարաֆը Շահանէտէն գապուլ օլընմըշ տըր։ Ալմանիա իմբէրաթօրընը ճէվապը տախի, Ինկիլթէրրա սէֆիրինին ճէվապը մէալինտէ պուլընմըշ տըր։ Տի-կէր տէվլէթլէրին վէրտիքլէրի ճէվապ տախի այնի մէալտէ տիր։

«Թանին», տէվլէթլէրին վէրտիկի ճէվապ հագգընտա եազտըզը պիր ֆըգրատա, «Արթըգ մուխասէմաթա պաշլանմըշ օլ-տըզընտան, Թիւրքիաեա, իւլթիմաթում էվվէլճէ վէրիլէն ճէվապտան պաշգա պիր մէալտէ ճէվապ վէրիլմէք սուրէթիյլէ տէվլէթլէրին Բօմա իլէ իճրաի մաւխապէրէ իտպիլմէլէրի իմքանը հազրըլանմասընը» թավսիյէ իթմիշ օլտըզլարընը, վէ պու կիւնքի (տիւն) Մէճլիսը վիւքէլատա իշ-պու մէսէլէնին միւզաքէրէսիյէ իշթիզալ իտիլէճէկինի պէեան իթմիշ տիր։ Ալմա-նիա հիքիւմէթի՝ միւնասիպ պիր ֆըր-սաթ զուհուրինտէ իճրաի թէվասսիւթէ իմքանը կէօրիւրսէ, քէնտիսինի պախթի-եար ատտ իտէճէկինի տէ պիլտիրմիշ տիր։ Աճապա Իթալիանընը, Թարապլուսը Ղարպ-ը զապթ իթմէսի՝ մի պու միւնասիպ ֆըր-սաթը թէշքիլ իտէճէք տիր։ Տէվլէթլէրին վէրտիքլէրի ճէվապլար միեանընտա էն տօսթանէ վէ զաթի օլանը՝ Ռուսիանընը ճէվապը իմիշ։

ՊԱՇՐԻԷ ՆԱԶԸՐԸՆԸՆ ԻՍԹԻՖԱՍԸ

Պահրիէ նազըրը Մահմուտ Մուխթար բաշա իսթիֆա իթմիշ տիր։ Մագամը Սա-տարէթէ թագտիմ իթտիկի իսթիֆանամէ-սինտէ, «Եէնի գապինէնին թէշքիլինէ զա-տար, մէմուրիյէթինէ, էմրը սատարէթբէ-նահի մուճիպինճէ տէվամ իթմէքտէ իսէ տէ, թախմին իտիլէմէեճէք պիր սուրէթ-տէ վէ սապզգ գապինէնին հէր տիւրլիւ իթթիլաֆճուեանէ թէքլիֆլէրինէ վէ տէվ-լէթլէր նէզտինտէքի միւրաճաաթլարընա բազմէն, Իթալիանընը, հարէքէթը թէճա-վուզքեարանէյի, Թարապլուսը Ղարպա տախի հասը իթմէեէրէք, իլանը հարպ իլէ թէարրուզաթընը թասիմ, վէ Եանեա սէվահիլինէ թարասսուտա մէմուր օլան Օսմ. սէֆինէլէրինի զապթ վէ թախրիպ իթմիշ օլմասընը՝ մէմուրիյէթինտէն չէքիլ-մէսինի ինթաճ իտէն սէպէպլէրտէն ատտ իյլէտիկինի, վէ վազիյէթին վէխամէթինի կէօրէրէք, Պէյրութտա պուլընան տօնան-մանընը՝ տէրհալ ավտէթ իթմէսի լիւ-զումընը թէէքիտէն պիլտիրմիշ վէ Ատ-րիաթիքտէ պուլընան 4 թօրբիթօպօթ իլէ պիր եաթըն հէման Տալմայիա սէվահիլինէ վէ եախօտ Բրէվէզաեա իլթիճա իտէպիլ-մէլէրի վէ սաիր սէվահիլտէ պուլընան տիկէր սէֆինէլէրին հըթզ վէ թէէմինի խուսուսընտա իզթիզա իտէն էմրլէր վէրիլ-միշ իսէ տէ, ատնանմանընը, հէր նէտէն իսէ, ուզուն միւտտէթ ավտէթ իտէմէկէրէք, թէհլիքէ գարշըսընա գալմասը վէ խուս-սուսաթը սաիրէ՝ քէնտիսինին իմմալ վէ թէքեասիւլինէ համլ իտիլէճէկինէ պի-նաէն, կէրչի պու պապտէ վազիֆէսինի իյֆատէ գուսուր իթմէտիկինէ վիճտանէն գանի իսէ տէ, սէլամէթը վաթան իշին Պահրիէ նէզարէթինին պիր տիկէրէ իհա-լէսի լիւզումընա մէպնի, ումուրը պահրի-եէյի՝ միւսթէջար Բիւսթէմ բաշաեա տէվ-իլէ նէզարէթտէն չէքիտիկի պէեան իյ-լէմիշ տիր։

*** Տախիլիէ նազըրը Խալիլ պէյին տախի գաթիէն իսթիֆաեա գարար վէր-տիկի իշիտիլմիշ տիր։

ԷՎՐՕԲԱ ԷՖՔԵԱՐԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷՍԻ

Էվրօբանընը հէման հէր թարաֆընտա, հաթթա ումում Ամէրիգատա, Թիւր-քիանընը լէհինտէ վէ Իթալիանընը ալէյ-հինտէ ղալեանը էֆքեար հասըլ օլմըշ, ղաղէթալար տախի պու էֆքեարա թէր-ճէման օլմագտա պուլընմըշ իսէ տէ, տիր-լօմաթլարճա գաթի պիր շէյ եաբըլա-մատըգճա, էֆքեարը ումումիյէնին լէ-հիմիզտէ պուլընմասը, պիզիմ իշին մա-նէվի պիր թէսէլլի օլմագտան էօթէյէ կէ-չէմէմէքտէ տիր, չիւնքի բէք մէշհուր պիր սէօզ տիր քի, «Թօքլար քէլամա պաշլաեընճա, տիրլօմաթլար սիւքիւթ ի-տէր։» Ինկիլթէրրա խարիճիէ նազըրը Սըր Էտվար Կրէյին, «Թէվասսիւթ իշին վագրթ կէչմիշ տիր» տէմէսի տէ, պունու թաս-տիգ իթմէքտէ տիր։

ՊԱԼԳԱՆ ՇԻՒՔԻՒՄԷԹԼԷՐԻ

Պալգան հիքիւմէթլէրի՝ պուհրանը հազրրտա իթթիխազ իտէճէքլէրի խաթթը հարէքէթէ տաիր Պապը Ալիյէ գաթի թէէ-մինաթ վէրմէմիշլէր տիր։ Եալընըզ Սըր-պիա՝ հիսսիեաթը տօսթանէսինտէն պահ-իթմիշ, վէ Թիւրքիաեա գարշը պիր էմ-էը թէճավուզքեարանէ պէսլէմէտիկինի թէէմին իյլէմիշ տիր։ Եունանընը, Գարա-տաղը, Պուլկարիսթանընը թէտարիքեաթը ասքէրիէտէ պուլունտըզը խապէր վէ-րիլիեօր։— Տիկէր թարաֆտան Բէթրէս-պուրկտա չրգան Պէրչէվիա Վէտէժօսթի ղաղէթասը տիեօր քի, Ռուսիա հիքիւ-մէթի՝ Գարատէնիզ տօնանմասընընը, Պահ-ը Սէֆիտէ գատար պօղազտան սէրպէսթ-էճ կէչմէսինի թալեպ իթմէյի տիր, վէ Ռուսիա տախի քէնտի հիսսէսինի ալմալը տըր։»

ԻԹԱԼԻԱՆԵԱՐ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ԳԱԲԻԹԻԼԱՍԻՕՆԵԱՐ

Իթալիանընը հարէքէթը թէճավուզ-քեարանէսի իւզերինէ, հիքիւմէթին, Ի-թալիա իլէ մէվճուտ օլան գաբիթիլա-սիօնլարը լաղվ իթտիկինի, վէ չիմտիյէ գատար Իթալիա թէպասը ալէյհինտէ սատրը օլաբ, հէնուզ իճրա իտիլմէմիշ իլամլարը՝ գօնսօլաթօեա թէպլիղինէ լիւ-զում կէօրիւլմէքսիզին, թէպասը Օսմա-նիէ հագգընտա օլտըզը կիպի, հէման իճ-

բասը, Իթալեանլարա այիտ մուհաքէմէ-լէրաէ Իթալիա թէպասսընը հիմայէ իէն Ալմանիա գօնսօլաթօլարը թէրճէմանլարը-ընը գապուլ իտիլմէմէսի, Իթալեան բոս-թախանէլէրինին գաբաթլարագ, պաշգա պիր նամ իլէ իճրաի մուամէլէ իմմէլէրինէ մէյտան վէրիլմէմէսի, հասըլը Իթալեան թէպասսընը եալընզ հուգուգը տիւէլ-տէն իսթիֆատ իտէրէք, հիչ պիր իմմի-եազ վէ մուաֆիյէթէ մաղհար օլամամասը գարարլաշտիրըլըտըղընը, վէ Իթալիա թէ-պասսընը Թիւրքիատան չըգմասը կէ-ճիքտիկի թագտիրտէ, քէնտիլէրինէն հէ-ման թէմէթթիւ վէրկիսի թահսիլինէ պաշ-լանաճաղընը թիւրքճէ ղազէթալար եա-զըեօրլար։

ՇԱՅԵԱԼԱՐ, ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

Իլանը հարպէն իլք կիւնլէրինէ, եէկ-տիկէրինի թէագիպէն, կէօյա Օսմանլը տա-նանմասը տիւշարը թէհլիքէ ղլմըշ, նէրէտէ օլտըղընա տաիր խապէր ալընամամըշ, Ի-թալեանլար Թարապլուսը թօբա թութ-մըշ, տիւշմէն ասքէրի իշերի կիրմիշ, Բրէ-վէղա վէ Եանիա թարաֆլարը տախի թօբա թութուլարագ, օրալարա տա տիւշմէն ասաքիրի կիրմիշ կիպի պիր չօգ չայեա-լար, հավատիսլէր իշիտիլմիշ իսէ տէ, անճագ պիր գաշ թօրբիտօնընն տիւշմէն թէարրուզաթընա ուղրաեարագ, պաթ-մասընտան եախօտ տիւշմէն զապթընա կէչմէմէք իշին գաստէն պաթբրըլմասընտան պաշգա՝ տօնանմամըղընն սալիմէն Զանագ-ղալէյէ վասըլ օլտըղը մուախ-խարէն անլաշըլմըշ, վէ Թարապլուս, Եանիա, եախօտ Բրէվէղա հագգընտաքի շայեալարընն ասլը չըգմամըշ տըր։ Հէր հալտէ բիտցամըզտա, տօղրու հավատիս-տէն զիեատէ եալան եանլըշ հավատիս եաեըլմըշ տըր, վէ պու կիւնքի պիր հավատիս՝ եարընն հիւքիւմէթճէ եախօտ թէլէկրաֆ ամանալարը թարաֆընտան թէբզիպ իտիլմէքտէ տիր։

ՊՈՒՀՐԱՆԸ ՎԻՒԲԷԼԱ ՏԷՎԱՄ ԻՏԻԵՕՐ

Սաիտ բաշա՝ եէնի գապինէյի տիւն կէճէյէ գատար թէյքիլ իտէմմիշ տիր։ Պու. կիւն թէյքիլ իտէճէկի մէմուլ օլու-նուեօր։ Մամաֆիհի տիւն միւշարիլէյհին իսթիֆասը չայի օլմուշ, եէրինէ տէ Քեա-միլ բաշայը թէքլիֆ իմմիշ իսէ տէ, րի-վաեէթէ կէօրէ, Քեամիլ բաշա՝ Մէճլիսի ումումինին իճթիմաընտան էվվէլ պիր ճէվապ վէրմէք իսթէմմիշ տիր։ Տիւն, Սաիտ բաշա՝ միւշարիլէյի Պապը Ալիյէ տավէթ իշին թէլէկրաֆ չէքմիշ, պատ-հու եավէրը հարպընը կէօնտէրմիշ տիր։ Քեամիլ բաշա՝ կէրէք թէլէկրաֆլա վէ կէրէք չիֆահէն մէզքիւր ճէվապը վէրմիշ, վէ քէնտիսի Պողազ-իշինտէ պաղը սէֆիր-լէրի զիեարէթ իմտիկինտէն, վէ օթոմ-պիլին պիր գազասը քէնտիսինի եօրմագ-յա, Պէօյիւքտէրէտէ գալմաեա մէճպուր օլտուղընտան, Պապը Ալիյէ կիտէմմիշ տիր։ Հիւսէյին Հիլմի բաշա՝ Պապը Ալիյէ տավէթ օլունարագ, Տախիլիէ նէզարէ-թինի գապուլ իթմէսի խուսուսընտա Մա-յիտ բաշա բէք չօգ իպրամ իթմիշ իսէ տէ, գապուլ իյլէմէմիշ տիր։ Ղազի Մուխթար բաշա տախի տիւն Պապը Ալիյէ տավէթ օլունմըշ, վէ պու կիւն կիթմէյի վատ իթմիշ տիր։

*** Քեամիլ բաշա, տիւն կէճէ Թարա-պիտտա Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինտէ վէրիլէն զիեաֆէթատ հաղբը պուլունմըշ տըր։

*** Բիվաեէթէ կէօրէ, տիւն, Իթթի-հատ զամիթէսի ազասընտան իւչ քիշի՝ Քեամիլ բաշանընն նէզտինէ կիտէրէք, սա-տարլէթի գապուլ իթմէսինի թէքլիֆ իթ-միշլէր իսէ տէ, բաշա՝ պու եօլտա պիր թէքլիֆ իմմէյէ հագգլարը օլմատը-ղընը, վէ պու հագգ՝ Զաթը Շահանէյէ այիտ իտուկինի ճէվապէն պէեան իյլէ-միշ տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԷ

Գօլօ՝ էը, 29 սեպտ.— Սոն խապէր լէրատէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, մուհարէ-պէնին թահիա իտիլէպիլէճէկի իւմիտլէրի կիմաիքճէ արթմագտա տըր։ Պիթարաֆ ատվ.էմլէր՝ պու եօլտա հարէքէթ իթմէք իշին հիւանի նիյէթ կէօսթէրիեօրլար։ Իթա-լիանընն տա պու հարէքէթէ մուխալիֆէթ իթմէկճէկի մէմուլ օլունուեօր։ Շու հալ-տէ եագընտա մուհարրիպլէր պէյնինտէ թէվասսիթ էսասը պուլունապիլէճէկի միւհթէմիլ տիր։

Բոմա.— Օսմանլը ֆէնէրլէր իտարէսի, կիրիտ ատասընտաքի ֆէնէրլէրին սէօն-աիւրիւլմէսինի մէմուրլարընա էմր իթմիշ իսէ տէ, Ֆրանսա, Ինկիլթէրրա, Ռուսիա վէ Իթալիա ժէնէրալ գօնսօլօսլարը՝ կի-րիտին համի տէվլէթլէրինին վէքիլլէրի սրֆաթլյա, էմրը մէղքիւրը իճրասընը մէն իթտիրմէք մէսուլիյէթինի տէրէօնտէ իթմիշլէր, վէ պու խուսուսատա հիւքիւ-մէթը մէթպուալարընտան թալիմաթ իս-թէմիշլէր տիր։

Լօնտրա.— Գալկիւթատան Աժանս Բէօյթէրէ պէր վէճէը աթի իշար իտիլմիշ տիր. «Գալկիւթա Իսլամլարը, Իթալիա-նէն թէճավուզաթընա գարշը Ինկիլթէր-բանընն թէվասսիթիւնիւ Ինկիլիզ հիւքիւ-մէթինէն թալեպ իթմէկէ՝ ազտ իթտիք-լէրի պիր միթինկտէ գարար վէրմիշլէր, վէ պու գարարընն՝ Լօնտրատա խարիճիէ նէ զարէթինէ թէպլիլինի ըէճա իյլէմէք իւզ-րէ, Հինտիսթան տախիլիէ նազըրընա պիր թէլէկրաֆ քէշիտէսինի գարարլաշտիրմըշ-լար տըր։ Շանը Իսլամիյէթին մուհաֆա-զասընը ըէճա իթմէք իւզրէ սատարամ բաշաեա տախի պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ-սինէ գարար վէրմիշլէր տիր։

Բոմա.— Սապահ նամ նագլիէ վաբօ-ըը, Թարապլուսա ասաքիրը Օսմանիէ նագլ իտէրքէն, Իթալիա սէֆինէլէրի թա-րաֆընտան էսիր թութուլարագ, թահմ էլ հրգզ Պրինսիպիյէ կէօթիւրիւլմիշ տիւր։— Իթալիալըլարը՝ Մարթօ վէ Ռէշատիէ լի-մանլարընը պօմպարտէ իթտիքլէրինէ տա-յիր ատանս Հավասընն նէյր իթտիկի հա-վատիսի ատանս Սթէֆանի թէքզիպ իտի-եօր։— Եինէ ատանս Սթէֆանի՝ Իթալիա ֆիլօսընընն Ատրիաթիք սէվահիլինտէ վէ Ատալար տէնիզինտէքի Օսմանլը լիման-լարընը թօբա թութտուղընա տաիր Օս-մանլը մէնպաընտան չըգարագ, թէլէկ-րաֆ չիրքէթլէրինին վէ էճնէպի ղազէ-թալարընն նէյր իթտիքլէրի հավատիսին քիւլիէն պիէսաս օլտուղընը պէեան, վէ Իթալիանընն նիյէթլէրինի շիպհէլի կէօս-թէրմէք իշին գաստէն պու հավատիսլէրին իշաէ իտիլտիկինի պէեան իլէ, տէեօր քի, «Իթալիա՝ Պալգանլարտա հալը սապրգա ասլա խալել կէթիրիլմէմէսի գարարընտա ղաեէթ սապիթ տիր։ Իթալիա տօնանմա-սը՝ Իթալիա չէհրլէրինի թէհտիտ իթմէք վէ Իթալիա թիճարէթինէ խալել կէթիր-մէք իւզրէ Իթալիա սէվահիլինէ տօղրու կիթմէքտէ օլան վէ եախօտ Թարապլուսա կէօնտէրիլէն Իթալիա սէվգիեաթը ասքէ-րիեէսինէ թէարրուզ իթմէյէ հաղբրլանան Օսմանլը հարպ սէֆինէլէրինէ գարշը հա-րէքէթ իթմէքլէ իքթիֆա իյլէմէքտէ տիր։»

Սութամբթօն.— Թօրնիգրօֆթս թէր-սանէլէրինտէ հիւքիւմէթը Օսմանիէ հիսա-պընա ինչա իտիլմիշ օլան 4 վաբօր՝ բէս-մէն զապթ օլունմըշ տըր։ (Զապթ իտէն-լէր քիմլէր տիր, վէ նէ՞չին զապթ իտի-լիեօրլար, պուրասը մալիւմ տէյիլ տիր)։

Բոմա.— Մալթատան հոկտ. 2 թա-բիխյէ Թրիպունա ղազէթասընա պիլտի-րիլիեօր. «Էօյլէտէն սոնրա, սաաթ 6 տա, պուրատան կէչմէքտէ օլան պիր վաբօր՝ Թարապլուս լիմանընտա Տէրնէ նամ Օս-մանլը նագլիէ սէֆինէսինին թօբա թութ-ուլուպ պաթբրըլտըղընը պիլտիրմիշ տիր։ Թարապլուս չէհրինին թօբա թութուլմա-սը, էճնէպի վէ եէրլի էհալինին չըգմասը-նա վագրթ վէրմէք իշին եարընն պաշլա-եաճագ տըր։

Վիէննա, 3 հոկտ.— Ռուսիանընն Գա-բատէնիզ տօնանմասընընն Թրապիզօն սու-լարընա եագլաշմըշ օլմասը նազարը տիգ-գաթը ճէլպ իտիեօր։ Ռուսիա, պու սուրէթլէ իլք ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք արզուսընտա օլտըղընը կէօսթեր-մէքտէ տիր։

Հիւտէյտա, 3 հոկտ.— Իքի Իթալիա հարպ սէֆինէսի պուրաեա վասըլ օլմըշ վէ պիր Օսմ. վաբօրընը խարապ իթմիշ-լէր տիր։

Բրէվէզա.— Իթալիա հարպ սէֆինէ-լէրի, աթէշ իթմեէրէք Բրէվէզա սէրգ-լարընտա տօպաշըեօրլար։

Տէտէ-Աղաճ.— Գարատան 10 միլ ու-զագտա պիր Իթալիա սէֆինէսի կէօրիւլ-միշ իսէ տէ, տէրհալ զայպ օլմըշ տըր։

ՄԻԽԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Թէպիղաթը ըէսմիէէն մաատա տի-կէր հէր նէվ իլավէլէր նէյրի մէն իտիլ-միշ տիր. Խիլաֆընտա հարէքէթ իտէնլէր գանունէն թէէտիպ օլընաճագլար տըր։ Էնսաի հարպտա օրտունընն վէ տօնանմա-նընն հարաքեաթը վէ օլ պապտէքի էվա-միր վէ թէտապիր հագգընտա նէյրիեաթ՝ Մահպուաթ գանունընճա մէճմու օլտըղը վէ Խիլաֆընտա հարէքէթ իտէճէք օլան լարտան 50 լիրատան 200 լիրաեա գա-տար ճէզաի նագտի ալընմագ, եախօտ 6 այտան 2 սէնէյէ գատար հապս օլընմագ վէ եախօտ իքի ճէզա պիրլիքտէ իճրա ի-տիլմէք լազըմ կէլէճէկի իլան իտիլէրէք, չու սըրատա պու կիպի հավատիս նէյրին-տէն սագընըլմասը բէսմէն իխթար գելընմ-մըշ տըր։

Մէէզունէն մէմլէքէթինէ կիթմիշ օ-լան Ավսթրիա-Մաճար սէֆիրի տիւն չէհ-րիմիզէ ավտէթ իթմիշ տիր։—Եարընն տա-խի Ֆրանսա սէֆիրի՝ մէմլէքէթինտէն ավ-տէթ իտէճէք տիր։

Ամանտան միւշիր Ֆուատ բաշա՝ Ի-թալիա տէվլէթինտէն հայիզ օլտըղը նի-շանլարը հիւքիւմէթը միւշարիլէյհաեա ի-եատէ իթմիշ տիր։

Պրուսա, Շամ, Պաղտատ, Զօր, Տիար-պէքիր վէ Անատօլընընն տիկէր բէք չօգ չէհիրլէրինտէ, Իթալիանընն հարէքէթինէ գարշը բրօթէսթօ իթմէք իւզրէ միթինկ-լէր ազտ օլունմըշ տըր։ Իսկէնտէրիէտ տախի պիր միթինկ ազտ օլունմըշ, վէ 30,000 Մըսրլընընն Իթալիա ալէյհինտէ հարէքէթէ հաղըր օլտուզլարընա տաիր վէրիլէն գարար՝ պա թէլէկրաֆ մագամը Սատարէթէ պիլտիրիլմիշ տիր։ Հէր թա-րաֆտան՝ կէրէք կէօնիւլիւ թէ սարիքիթ-մէք, կէրէք սաիր կէօնա հաբիյէթլէրտէ պուլունմագ իւզրէ հիւքիւմէթէ միւրա-ճաաթլար վուգու պուլմագտա տըր։

Էվվէլքի կիւն Հարպիէ նէզարէթինտէն պիլճիւմլէ ասքէրի տաիրէլէրէ կէօն-տերիլէն էվամիր մուճիպինճէ, եէտի սը-նըֆ բէտիֆ վէ իհթիեաթ էֆրատը սիլահ ալթընա ալընաճագլար տըր։ Տիկէր տօ-գուզ սընըֆ էֆրատը ասքէրիէնին տախի ճէտվէլլէրի թանզիմ օլունմասը իշին էմր վէրիլմիշ տիր։

Անատօլը չըմէնտրֆէրի գումանիա-սընտա միսթախտէմ քեաֆֆէյի Իթալիան մէմուրիյն վէ ամէլէյէ վէ պանգալարտա վէ միէսսիսաթը սաիրէտէ պուլունան պիլճիւմլէ Իթալեան մէմուրլարընա եօլ վէրիլմիշ տիր։

Տէրիսաատէթտէ պուլունան քեաֆ-ֆէյի մատէն քէօմիւրիւ թիւճճարընա՝ մէվ-ճուտ քէօմիւրլէրինին հիւքիւմէթ թարա-ֆընտան սաթըն ալընաճաղը խապէր վէ-րիլմիշ տիր։

Անվալը հաղբրէ սէպէպիյէ պանգա-լար՝ թիւճճարա հէր տիւրլիւ գրէտիյի քէստիքլէրինէն, թիւճճար՝ պու հալէ պիր չարէ պուլմագ իւզրէ, էվվէլքի կիւն վէ տիւն Տրիպէրեան էֆէնին ոտասընտա թօրանմըշլար տըր։ Նէ գարար վէրիլտի-կի մալիւմ տէյիլ տիր։

Իթալեան ֆիլօսընընն պիր գըսմը՝ Թա-բրապլուստան Զավարէյէ կիթմիշ տիր։ «Իգտամ»ընն զանընընա կէօրէ, Զավարէ իշղալ օլունմամըշ տըր։

Պապը Ալիյէ կէլէն պիր թէլէկրաֆա նէզարէն, Տէրնէ նամ նագլիէ վաբօրը իլէ Սէյեատ նամ կանպոթ՝ տիւշմէն էլինէ կէչմէմէք իշին գօմանտանլարը թարաֆընտան պաթբրըլմըշ տըր։

Մէմլէքէթմիկին կէչիրտիկի չու պուհ-բանամիզ զէմանտա հէր թարաֆտա ասա-յիշ ու էմնիյէթին մուհաֆազասընա հէր վագրթտան գիեատէ տիգգաթ վէ իթթինա օլընմասը լազըմ կէլտիկի ճիհէթլէ, «Ազա-տամարտ»տա կէօրիւլէն աթիտէքի շայ-եանը թէէսսիւֆ վուգրալարը՝ հարպիէ նազըրընընն նազարը տիզգաթընա իհտիլ իտէրիզ.—«Պէյօղլը կիպի մէրքէզ պիր մա-հէլլատ Թալիմխանէ մէյտանընտա, կէչէն ազշամ, կէճ վագրթ կէչէն եախօտ տօ-լաչան պազրլար իւզէրինէ, ճիվար աս-քէրլէրի հիւճում իտէրէք, գատրն վէ զըզ-լարա թասալլութ իտէրէք, խըրբալամըշ-լար, լաքին կէրէք պունլարընն վէ կէ-րէք պաղը էրքէքլէրին ֆիղան ու ֆէր-եատընտան ասքէրէր գօրգարագ, թա-սալլութլարընտա տահա զիեատէ իլէրի կիտէմմէեէրէք ֆիրար իթմիշլէր տիր։ Տիւ-չարը թէարրուզ օլան իքի գըզ՝ խայրիճէ աղըր հալտէ եաթաղա տիւշմիշլէր տիր։ Ֆէրիտիէ վէ ճիվարը էհալիսի՝ պաղը աս-քէրլէրին, գօղուշլարընընն սօգաղա նազըր օլան ալշագ բէնիֆրէէրինտէն աթլաեարագ, ճիվար խանէլէրէ բահաթսըզլըղը պատի օլ-տըգլարընտան տօլայը՝ Ֆէրէտիէ էհալիսի թարաֆընտան շիքեայէթ օլունուեօր։ — Պիզէ գալըրսա, ալաթ-սաաթ 12էն սօն-րա գըզ վէ գատընլարընն Թալիմխանէ մէյտանընտա կէզմէմէլէրի, հաթթա մէզ-քիւր չէօրիւք մահէզլէնի զորիզանլըգ մահէլլի իթթիհազ իթմէմլէրի՝ պու ալ-բատա էն էյի թէտպիր տիր։

Շիչլիտէ Պօմոնթի թարաֆընտա պիր գաշ քիշի, պիր Իթալիալը խանէսինէ թէ-արրուզ իթմէք իսթէմիշ, վէ խանէնին գատընը իւզիւմ ալըրքէն, պըշգալա իւզ-րինէ հիւճում իթմիշլէր իսէ տէ, Իքի Ար-նավուտ իւզիւմճիւնիւն մուավէնէթիյլէ պիր կէօնա ֆէնալըգ օլմամըշ, վէ հիւճում իտէնլէր գաչըշլար տըր։

ԳՕԼԷՐԱ

Բոլիթիգանընն չու գարըշգալըղը էս-նասընտա, գօլէրա եինէ պաշ տուրմաեօր։ Շէհրիմիզտէ եէվմի 20-30-35 արասընտա միւսապ վէ 10-15-20 վէֆիեաթ վուգու-պուլմագտա տըր։

ԴԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՍԸ

20 Սեպտ. 1911

	Ղր.	Բր.
Թէլիֆտ իտիլմիշ էսհ. սում.	92	32—
Բաամէլի չըմէնտրֆէրի ֆր.	190	25
Օսմ. Սիկրթ. չիրքէթի Լ.Օ.	4	60
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.	21	50
» » Թանվ. ֆր.	1	00
Բէյժի	15	10
Տէրիսաատէթ Բանքըմ	446	
Տէրգօղ	407	
Ճնատօլը չըմէնտրֆէրի գուբ.	14	65
» » Թահ.	495	
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	237	
» » » Բ.	278	50

ԱԳՋԷՆԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղր.տան	Ղր.	Բր.
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	107	10
Մէթալիք	103	
Բոլ	93	
Ֆրանսըզ ալթունը	87	6
Ինկիլիզ լիրասը	109	37
Դրամիս	50	56
Ռուպլի քեազրա	86	

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ
Պէյօղլուճա Թագսիմ ճաssէսինճէ Ն 66

Սահիպի իմթիեազ վէ
Միւտիրը մէսուլը ղազէթա
ՑՈՎՀ. ԹՕԼԱՑԵԱՆ